

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УДОСКОНАЛЕННЯ НЕАКАДЕМІЧНОГО СТУДЕНТСЬКОГО ДОСВІДУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Роман Павлов

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7629-2730>

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, Україна

Тетяна Павлова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7178-3573>

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, Україна

Вступ

Динамічні зміни у сфері вищої освіти, спричинені процесами глобалізації, цифровізації та трансформації запитів сучасних студентів, актуалізували проблему адаптації університетів до нових умов функціонування. Особливого значення в цьому контексті набуває неакадемічний студентський досвід, що охоплює широкий спектр аспектів студентського життя, не пов'язаних безпосередньо з навчанням. Саме неакадемічний досвід багато в чому визначає сприйняття студентами університетського середовища, їхню задоволеність, залученість та успішність (Сіобану, 2013; Павлов & Павлова, 2024). При цьому ключову роль у формуванні цього досвіду відіграють специфічні потреби, очікування та цінності сучасного покоління студентів, відомого як «покоління Z» або «цифрові аборигени». Виникає необхідність у розробленні концептуальної моделі вдосконалення неакадемічного студентського досвіду з урахуванням особливостей студентів нового покоління та викликів цифрової трансформації вищої освіти.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою даного дослідження є розробка концептуальної моделі вдосконалення неакадемічного студентського досвіду в умовах цифрової трансформації вищої освіти на основі аналізу потреб та очікувань студентів покоління Z.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

1. Проаналізувати наявні теоретичні підходи до вивчення неакадемічного студентського досвіду та чинників, що впливають на його формування.

2. Систематизувати специфічні характеристики та особливості студентів покоління Z, значущі для проєктування неакадемічного досвіду.

3. Обґрунтувати ключові компоненти концептуальної моделі вдосконалення неакадемічного студентського досвіду та принципи їхнього взаємозв'язку.

4. Визначити організаційно-педагогічні умови впровадження запропонованої моделі в практику університетів у контексті цифрової трансформації вищої освіти.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Методологічним підґрунтям дослідження виступають системний, студентоцентризований і середовищний підходи до проєктування освітнього процесу у вищій школі. Теоретичне підґрунтя роботи склали праці науковців, присвячені проблематиці студентського досвіду (Bencendorff, Ruhanen & Scott, 2009; Kahu, Picton & Nelson, 2019; Temple et al., 2022), особливостям покоління Z (Hernandez-de-Menendez et al., 2020) і трендам цифрової трансформації університетів (Zhao et al., 2022). Під час дослідження застосовувалися методи теоретичного аналізу та синтезу, моделювання, узагальнення та систематизації наукової інформації.

РЕЗУЛЬТАТИ

На основі аналізу та узагальнення теоретичних підходів до вивчення неакадемічного студентського досвіду можна виокремити такі ключові чинники, що визначають його формування в сучасних умовах:

1) індивідуально-психологічні особливості студентів (цінності, мотивація, стиль мислення);

2) соціокультурні характеристики студентського контингенту (ідентичність покоління, міжкультурний бекграунд);

3) організаційне середовище університету (інфраструктура кампусу, сервіси підтримки студентів, корпоративна культура);

4) цифрові технології та платформи, що використовуються в освітньому процесі та студентському житті.

Важливим чинником формування сприятливого неакадемічного досвіду є організаційна культура (Krupski, 2014), орієнтована на підтримку студентства. Культивування цінностей співробітництва, відкритості до інновацій, різноманіття форм самореалізації студентів сприяє їхньому позитивному сприйняттю університетського

середовища та активній участі в позанавчальних ініціативах.

Систематизація специфічних характеристик студентів покоління Z дала змогу визначити їхні ключові потреби та очікування в контексті неакадемічного досвіду:

- 1) персоналізація та адаптивність університетських послуг і сервісів;
- 2) інтерактивність і гейміфікація позанавчальних активностей;
- 3) інтеграція фізичного та цифрового просторів кампусу;
- 4) розширення можливостей для нетворкінгу та спільних проєктів;
- 5) проактивна психологічна та кар'єрна підтримка.

Перспективним напрямом збагачення неакадемічного досвіду студентів може стати більш активне використання коміксів як захопливого та наочного засобу подання інформації (Павлов, Павлова & Левкович, 2019; Hudoshnyk & Krupskiy, 2022). Включення елементів комікс-культури в дизайн сервісів підтримки, навігацію кампусом, брендинг позанавчальних активностей сприятиме підвищенню залученості студентів покоління Z.

Аналіз найкращих університетських практик щодо вдосконалення неакадемічного досвіду дозволив виявити спектр інноваційних рішень, спрямованих на задоволення актуальних потреб студентів покоління Z. Серед них можна відзначити:

- 1) інтелектуальні системи навігації кампусом і пошуку необхідних ресурсів на базі технологій штучного інтелекту;
- 2) адаптивні рекомендаційні сервіси, які пропонують студентам персоналізовані траєкторії позанавчальної активності з урахуванням їхніх інтересів і цілей розвитку;
- 3) ігрові механіки й елементи віртуальної реальності, інтегровані в дизайн неакадемічних заходів і сервісів (Павлов, 2011);
- 4) цифрові платформи для підтримки студентських ініціатив і соціального проєктування.

Досвід університетів-лідерів свідчить про важливість системного підходу до трансформації неакадемічного середовища на принципах студентоцентричності, варіативності та відкритості.

З урахуванням виявлених чинників та особливостей студентів покоління Z розроблено концептуальну модель удосконалення неакадемічного студентського досвіду, що включає такі структурні блоки:

1. Ціннісно-цільовий блок, що визначає стратегічні орієнтири та принципи вдосконалення неакадемічного досвіду в умовах цифрової трансформації (студентоцентричність, персоналізація, інноваційність, відкритість).
2. Суб'єктний блок, що характеризує ролі та патерни взаємодії

ключових стейкхолдерів неакадемічного досвіду:

- студентів як активних спів-дизайнерів досвіду;
- викладачів і співробітників як провайдерів сервісів підтримки;
- адміністрації як організаторів сприятливого університетського середовища;
- роботодавців і випускників як партнерів з формування актуального досвіду.

3. Змістовний блок, що розкриває основні напрями та компоненти проєктування неакадемічного досвіду:

- цифрову екосистему університету, що інтегрує сервіси адміністративної, навчальної, психологічної підтримки;
- адаптивну інфраструктуру кампусу (коворкінги, проєктні простори, зони відпочинку та нетворкінгу);
- інтерактивні формати позанавчальних активностей (хакатони, гейміфіковані квести, воркшопи);
- персоналізовані траєкторії розвитку soft skills на базі сервісів аналітики даних.

4. Технологічний блок, що включає спектр цифрових інструментів і платформних рішень для вдосконалення неакадемічного досвіду:

- мобільні додатки для доступу до сервісів і подій кампусу;
- VR/AR технології для імерсивних освітніх та просоціальних активностей;
- чат-боти та цифрові асистенти для інформаційної та психологічної підтримки;
- аналітичні інструменти (LA, EDM) для моніторингу досвіду та персоналізації сервісів.

5. Результативний блок, що визначає критерії та методи оцінювання ефективності моделі:

- показники задоволеності студентів неакадемічним досвідом;
- рівень академічної та соціальної залученості студентів;
- динаміка розвитку надпрофесійних компетенцій і кар'єрного потенціалу;
- лояльність студентів до університету як бренду та соціального ліфта.

Практична реалізація запропонованої моделі в діяльності університетів передбачає комплекс організаційно-педагогічних умов:

- 1) дизайн цифрової екосистеми університету на принципах модульності, кастомізації та омніканальності сервісів;
- 2) розробка персоналізованих траєкторій студентського досвіду на базі технологій штучного інтелекту;
- 3) трансформація фізичних просторів кампусу в гнучкі багатofункціональні зони для співтворчості та самореалізації;

4) формування цифрових компетенцій викладачів і співробітників сервісів підтримки;

5) залучення студентів до процесів проєктування, просування та оцінювання неакадемічних сервісів.

ВИСНОВКИ

Розроблена концептуальна модель удосконалення неакадемічного студентського досвіду має цілісний і динамічний характер, інтегруючи ключові чинники формування досвіду (індивідуальні особливості студентів, соціокультурний контекст, організаційне середовище, цифрові рішення) та враховуючи актуальні запити студентів покоління Z. Структурні блоки моделі (цільовий, суб'єктний, змістовний, технологічний, результативний) у сукупності забезпечують системне проєктування, реалізацію та оцінювання неакадемічного досвіду в логіці студентоцентричності, персоналізації та інноваційності.

Впровадження моделі пов'язане з масштабуванням цифрової інфраструктури університету, переходом до персоналізованих сервісів підтримки, інвентаризацією ресурсів кампусу, розвитком проактивного партнерства з ключовими стейкхолдерами. Це дасть змогу закладам вищої освіти формувати сприятливу екосистему неакадемічного досвіду, забезпечуючи високий рівень задоволеності, самореалізації та лояльності студентів у контексті викликів цифрової економіки.

Напрями подальших досліджень включають емпіричну верифікацію моделі, порівняльний аналіз кейсів її реалізації в різних університетських контекстах, оцінювання синергетичних ефектів удосконалення неакадемічного досвіду для індивідуальної успішності студентів та організаційної ефективності університетів загалом.

ПОСИЛАННЯ

1. Павлов, Р. А. (2011). Вплив світової фінансової кризи на економіку віртуального світу Second Life. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, 2(11), 309–316. Retrieved April, 12, 2024 from <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2691/2732>

2. Павлов, Р. А., & Павлова, Т. С. (2024). Неакадемічний студентський досвід в умовах постмодернізму. *European Journal of Management Issues*, 32(1), 44–58. <https://doi.org/10.15421/192405>

3. Павлова, Т.С., Павлов, Р.А., & Левкович, О.В. (2019). Моделі споживання коміксів як варіант постмодерністської соціально-економічної комунікації. In Т.В. Гринько (Ed.), *Управління розвитком суб'єктів підприємництва в умовах викликів XXI століття* (pp. 313–324).

Біла К.О.

4. Benckendorff, P., Ruhanen, L., & Scott, N. (2009). Deconstructing the Student Experience: A Conceptual Framework. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 16(1), 84–93. <https://doi.org/10.1375/jhtm.16.1.84>

5. Ciobanu, A. (2013). The Role of Student Services in the Improving of Student Experience in Higher Education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 92, 169–173. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.654>

6. Hernandez-de-Menendez, M., Escobar Díaz, C. A., & Morales-Menendez, R. (2020). Educational experiences with Generation Z. *International Journal on Interactive Design and Manufacturing*, 14(3), 847–859. <https://doi.org/10.1007/s12008-020-00674-9>

7. Hudoshnyk, O., & Krupskiy, O. P. (2022). Science and comics: from popularization to the discipline of Comics Studies. *History of Science and Technology*, 12(2), 210–230. <https://doi.org/10.32703/2415-7422-2022-12-2-210-230>

8. Kahu, E. R., Picton, C., & Nelson, K. (2019). Pathways to engagement: a longitudinal study of the first-year student experience in the educational interface. *Higher Education*, 79(4), 657–673. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00429-w>

9. Krupskiy, O. P. (2014). Organizational culture: nature, types, peculiarities of implementation in Ukraine. *Economic Bulletin of the National Mining University scientific journal*, 45(45), 29–38. Retrieved April, 12, 2024 from https://ev.nmu.org.ua/docs/2014/1/EV20141_029-038.pdf

10. Temple, P., Callender, C., Grove, L., & Kersh, N. (2016). Managing the student experience in English higher education: Differing responses to market pressures. *London Review of Education*, 14(1). <https://doi.org/10.18546/lre.14.1.05>

11. Zhao, Y., Pinto Llorente, A. M., & Sánchez Gómez, M. C. (2021). Digital competence in higher education research: A systematic literature review. *Computers & Education*, 168, 104212. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104212>